

فصل ۱۱ (کانی ها)

تعریف کانی

موادی طبیعی، جامد و متبلوری هستند که ترکیب شیمیایی نسبتاً ثابتی دارند و در بوجود آمدن آن‌ها هیچ موجود زنده‌ای دخالت ندارد

کاربرد کانی ها

- ۱- جواهر سازی : مثل طلا
- ۲- مواد معدنی ارزشمند : مثل کانی یاقوت، کانی مس، کانی هماتیت (آهن)
- ۳- قطعات و تجهیزات صنعتی : مثل کانی مسکوویت (طلق نسوز)، کوارتز
- ۴- تهیه لوازم بهداشتی و دارویی : مثل کانی فلوریت (در ساخت خمیر دندان)، کانی تالک (پودر بچه)
- ۵- خوراکی : مثال کانی هالیت (نمک خوراکی)
- ۶- شرایط محیط در گذشته : مانند نمک طعام (هالیت) و گچ (ژیپس) که نشان دهنده ی شرایط آب و هوایی گرم و خشک در زمان تشکیل آنهاست

- عوامل موثر در فراوانی کانی**
- ۱- شرایط تشکیل کانی
  - ۲- مقدار پایداری و مقاومت کانی در برابر فرسایش
  - ۳- فراوانی عناصر تشکیل دهنده ی کانی

روش های تشکیل کانی

- ۱- برخی از کانی ها حاصل تبلور مواد مذاب در هنگام سرد شدن : **مثل بیشتر کانی های قیمتی**
- ۲- دسته ای از کانی ها تحت تاثیر گرما ، فشار و واکنش با محلول های داغ : **مثل گرافیت و آزبست**
- ۳- سرد شدن بخار های آتشفشانی در دهانه ی آتشفشان ها : **مثل کانی گوگرد**
- ۴- تخریب سنگ های سطح خشکی ها : **مثل کانی رسی**
- ۵- بعضی از کانی ها حاصل تبخیر محلول های فراسیر شده هستند، **مانند کانی هالیت.**

گروه آموزشی عصر

روش های شناسایی کانی

۱- استفاده از خواص فیزیکی: شامل شکل بلور، رنگ کانی، رنگ خاکه کانی، چگالی نسبی

۲- استفاده از خواص شیمیایی: مثال میزان واکنش پذیری کانی با اسیدهای مختلف

۳- استفاده از خواص نوری: بررسی میزان عبور نور، میزان انعکاس نور به کمک میکروسکوپ نوری، الکترونی یا پلاریزان

کانی نامهربان

برخی از کانی ها در طبیعت وجود دارند که برای سلامتی انسان ضرر دارند. مثلا کانی **آزبست** که به صورت **رشته ی الیاف طبیعی** وجود دارد، پس از استخراج از معدن، به دلیل **مقاومت زیاد در برابر گرما و کشش** در تهیه ی **لنت ترمز، لباس های ضد حریق، سقف های کاذب** و ... استفاده می شود. در صورتی که این الیاف از داخل **لنت ترمز، لباس های ضدحریق** و ... وارد هوا شوند، از طریق **تنفس وارد شش ها** می شوند و به **دیواره ی شش** می چسبند و **سلول های شش** را به **سلول های سرطانی** تبدیل می کنند

گروه آموزشی عصر

کانی های ملی

ملاک نامگذاری کانی ها :

نام محل پیدا شدن آن کانی برای اولین بار ، نام کاشف آن و یا خواص کانی ها مانند خاصیت آهنربایی ، رنگ ، ترکیب شیمیایی ، نام کشور کشف کننده است

* در نامگذاری کانی معمولاً پسوند «یت» **ite** را به نام کانی اضافه می کنند

* کانی های بیرونیت ، آویسنیت و خادمیت برای اولین بار در ایران و یا توسط زمین شناسان و دانشمندان ایرانی کشف شده اند.

* کانی بیرونیت و آویسنیت به ترتیب توسط ابوریحان بیرونی و ابوعلی سینا کشف شده اند

* کانی خادمیت در سال ۱۹۶۲ به افتخار مهندس نصرالله خادم بنیان گذار سازمان زمین شناسی در کشور نام گذاری شد

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

طبقه بندی کانی ها بر اساس ترکیب شیمیایی

۱- کانی های سیلیکاتی

این کانی ها سیلیسیم (Si) دارند و عمدتاً از انجماد و تبلور مواد مذاب حاصل می شوند
مثال کوارتز و مسکوویت

۲- کانی های غیر سیلیکاتی

این گروه از کانی ها سیلیسیم (Si) ندارند مثال: فیروزه، هالیت، هماتیت

- ۱- کربنات ها
- ۲- اکسید ها
- ۳- سولفات ها
- ۴- فسفات ها
- ۵- سولفید ها
- ۶- هالید ها
- ۷- عناصر خالص

انواع کانی های غیر سیلیکاتی

نکات پایانی فصل

* یکی از مهم ترین ملاک های تقسیم بندی کانی ها ، ترکیب شیمیایی می باشد

* کانی ها ، اجزای تشکیل دهنده ی سنگ کره هستند

* همه سنگ ها از اجتماع یک یا چند نوع کانی تشکیل شده است

* کانی شناسان برای شناسایی کانی از خواص فیزیکی ، خواص شیمیایی ، ونوری آن استفاده می کنند

* بلور : ماده ای که شکل هندسی منظمی داشته و ذره هایش با نظم خاصی کار هم قرار گرفته اند

* رنگ یک کانی به عنصرهای موجود در آن کانی بستگی دارد پس یک کانی می تواند به رنگ های مختلف در طبیعت وجود داشته باشد

* الماس و گرافیت هر دو کربن ساخته شده اند طرز قرار گرفتن اتم های کربن در آن ها فرق دارد

* در صنعت کاشی و سرامیک از کانی بوکسیت (آلومینیم اکسید) استفاده می شود .

در زندگی از چیزهای زیادی می ترسیدم و نگران بودم تا اینکه آنها را تجربه کردم و حالا ترسی از آنها ندارم

از « **تنهایی** » می ترسیدم ،
یاد گرفتم خود را دوست بدارم

از « **شکست** » می ترسیدم ،
یاد گرفتم « تلاش نکردن یعنی شکست »

از « **نفرت مردم** » می ترسیدم
یاد گرفتم « درد کشیدن برای رشد روح لازم است »

از « **درد** » می ترسیدم ،
یاد گرفتم «درد کشیدن برای رشد روح لازم است»

از « **سرنوشت** » می ترسیدم ،
یاد گرفتم « من توان تغییر آن را دارم »

از « **آینده** » می ترسیدم ،
یاد گرفتم « می توان آینده بهتری ساخت »

از « **گذشته** » می ترسیدم ،
یاد گرفتم «فهمیدم گذشته دیگر توان آسیب رساندن به من را ندارد»

از « **تغییر** » می ترسیدم ، یاد گرفتم
« حتی زیباترین پروانه ها هم قبل از پرواز کرم بودند و تغییر آنها را زیبا کرد »